

Sygn. akt VII U 2533/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2016 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący: Sędzia S.O. Lucyna Stąsik-Żmudziak

Protokolant: sekretarz sąd. Małgorzata Gruza

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2016 roku w Lublinie

sprawy E. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania E. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 23 października 2014 roku znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 2533/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 października 2014 roku, znak:(...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił E. F. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), z uwagi na to, że na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz co najmniej 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku. Zakład nie uwzględnił w stażu pracy okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...) od dnia 4 marca 1975 roku do dnia 12 lipca 1975 roku powołując się na okoliczność wskazania w dokumencie potwierdzającym wskazane zatrudnienie błędnej daty urodzenia, tj. dzień 13 lipca 1957 roku (decyzja – k. 195 – 195v. akt rentowych).

W odwołaniu E. F. zaskarżył wskazaną decyzję w całości podnosząc, że w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) oraz Zakładzie Usług (...) w Z. pracował w warunkach szczególnych oraz że z uwagi na to iż te zakłady pracy nie istnieją, nie jest możliwe przedłożenie dokumentów potwierdzających wykonywanie tak kwalifikowanej pracy (odwołanie – k. 2 – 3 akt sądowych).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie podnosząc argumenty, które legły u podstaw zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 4 – 5 a.s.).

Na posiedzeniu w dniu 11 maja 2015 roku E. F. wnosił o uwzględnienie w ogólnym stażu ubezpieczeniowym okresu pracy w gospodarstwie rolnym matki po powrocie z pracy we W. do momenty podjęcia pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) (protokół – k. 21v. a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

E. F., urodzony (...), w dniu (...) roku złożył wniosek o emeryturę. W jego treści zawarł oświadczenie o tym, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku oraz znajdujących się w aktach Zakładu, organ rentowy ustalił na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 20 lat i 17 dni, w tym 18 lat, 11 miesięcy i 25 dni okresów składkowych oraz 1 rok i 22 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy nie uwzględnił do stażu pracy w warunkach szczególnych żadnego okresu zatrudnienia ubezpieczonego (okoliczności bezsporne).

Ubezpieczony od urodzenia mieszkał z rodzicami, pozostałym rodzeństwem oraz dziadkami we wsi J. położonej w gminie C.. W (...) roku zginął ojciec, a przed tym rokiem zmarł również dziadek skarżącego. Od tych zdarzeń w gospodarstwie domowym ubezpieczony zamieszkiwał razem z matką K., babcią oraz z młodszym rodzeństwem, tj. siostrą i bratem. Matka skarżącego była właścicielką gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,53 ha położonego na terenie J.. Dodatkowo babcia była właścicielką gospodarstwa o powierzchni 3,70 ha. Matka i babcia wspólnie prowadziły wskazane gospodarstwa rolne a dzieci w tym pomagały. Nadto matka pracowała również w tartaku. W gospodarstwach znajdował się siewnik, kopaczka oraz kosiarka oraz inwentarz, tj. dwa konie, trzy krowy, od dwudziestu do dwudziestu pięciu świń. Uprawiano buraki, ziemniaki, pszenice, jęczmień, żyto, lucernę i koniczynę. W ramach funkcjonowania gospodarstw ubezpieczony zajmował się wykonywaniem prac polowych, tj. oraniem, bronowaniem, sianiem, zbieraniem, koszeniem trawy, zbóż, lucerny i koniczyny, składaniem w sterty zżętego zboża, młócką. Nadto wykonywał również prace polowe w ramach odpracowania możliwości korzystania z maszyny do młócenia. Do obowiązków skarżącego należała również praca przy obrządki inwentarza oraz przygotowaniu pokarmu dla świń, czyli parowaniu ziemniaków, cięciu siczki. Natomiast babcia i matka doily krowy.

Wskazane czynności wykonywał również po ukończeniu 16 roku życia. Przed tym uczęszczał do 8 – klasowej szkoły podstawowej. Następnie podjął naukę i pracę w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) we W., co wiązało się z wyjazdem do tego miasta, gdzie przebywał w okresie od dnia (...) roku do dnia 6 czerwca 1973 roku. Po ukończeniu nauki i pracy powrócił do gospodarstwa matki i wykonywał wyżej wskazane prace do czasu podjęcia zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w C.. W okresie od dnia 4 marca 1975 roku do dnia 12 lipca 1975 roku pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) na stanowisku pomocnika w produkcji drewna. W okresie od dnia 23 stycznia 1976 roku do dnia 30 marca 1976 roku do dnia 30 czerwca 1976 roku pozostawał w zatrudnieniu w pełnym wymiarze czasu pracy w Nadleśnictwie C. w C. na stanowisku stałego robotnika leśnego. W okresie od dnia 14 lutego 1979 roku do dnia 18 sierpnia 1979 roku pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku murarza w Spółdzielni Pracy (...) w C.. Natomiast od dnia 1 września 1979 roku podjął zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku montażysty w (...) Przedsiębiorstwie (...) w C..

W (...) Przedsiębiorstwie (...) w C. ubezpieczony został zatrudniony na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony. Przedmiotem działalności zakładu pracy była budowa 4 – piętrowych domów mieszkalnych, żłobków, przedszkoli i przychodni. W okresie od dnia 19 kwietnia 1980 roku do dnia 26 czerwca 1980 roku ubezpieczony uczestniczył w kursie montera konstrukcji żelbetonowych, organizowanego przez Zakład (...) w L. Oddział w C.. Na zajmowanym stanowisku montażysty ubezpieczony uczestniczył w następującym procesie budowy. Na początku budowy skarżący uczestniczył w oczyszczaniu terenu budowy, szalowaniu, zalewaniu ławy, stawianiu piwnicy, wieńców i stropów. Następnie stawiono żelbetowe płyty o rozmiarach 1,50/2,70 m, najpierw wewnątrz budynków a następnie na zewnątrz, podawanych przy wykorzystaniu dźwigów oraz wpuszczano betonowe schody na klatkę z gotowych elementów. Ubezpieczony zajmowała się wybijaniem 10 – kilowym młotem dziur w płytach w celu umieszczenia w nich tzw. montażówek, rozporów montażowych, przy wykorzystaniu których skręcano płyty do stropów. Wykonywał również czynności związane z szalowaniem ułożonych z płyt stropów i betonowaniem przy zalewaniu wieńców. Zdarzało się, że ubezpieczony zajmowała się również murować. Prace związane z montażem

płat zajmowały około 70 -80 % czasu pracy. Pozostały czas pracy ubezpieczonego wypełniały czynności betoniarskie, w tym około 5 % prace murarskie pod oknami. Skarżący pracę świadczył w systemie zmianowym. Stosunek pracy ubezpieczonego ustał w wyniku rozwiązania umowy o pracę z dniem 31 stycznia 1994 roku.

Z dniem 1 lutego 1994 roku ubezpieczony został zatrudniony w Zakładach Usług (...). M., M. S. w Z. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku murarza na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony do dnia 1 lutego 1995 roku. W kolejnych okresach od dnia 1 lutego 1995 roku do dnia 31 grudnia 1995 roku oraz od dnia 1 stycznia 1996 roku do dnia 30 czerwca 1996 roku podstawę zatrudnienia ubezpieczonego we wskazanym podmiocie stanowiły również umowy o pracę zawarte na czas określony, kreujące tożsame warunki zatrudnienia w zakresie wymiaru czasu pracy i stanowiska z warunkami wynikającymi z pierwszej umowy o pracę. Od dnia 1 lipca 1996 roku podstawę zatrudnienia stanowiła umowa o pracę zawarta na czas nieokreślony. Przedmiotem działalności zakładu pracy była budowa szkół, sal gimnastycznych. Na zajmowanym stanowisku murarza ubezpieczony zajmowała się szalunkami, pracami ciesielskimi, betoniarskimi, tynkowaniem, instalowaniem instalacji hydraulicznej, murowaniem jak również montażem płyt żelbetonowych. Nie wykonywał natomiast prac zbrojarskich. Stosunek pracy ubezpieczonego ustał w wyniku rozwiązania umowy o pracę z dniem 29 kwietnia 1997 roku.

(świadczenia pracy – k. 3 – 7 a.r.; zaświadczenie – k. 24 a.s.; umowy o pracę i świadectwo pracy – akta osobowe – k. 38 a.s.; zeznania E. F. – k. 21v., 53v. – 55, 68v. – 69 a.s.; zeznania świadka H. W. (1) – k. 55 a.s.; zeznania świadka H. W. (2) – k. 55v. a.s.; zeznania świadka M. P. – k. 55v. – 56v. a.s.; zeznania świadka R. S. – k. 56v. – 57 a.s.)

Przystępując do oceny dowodów osobowych należy stwierdzić, że przesłuchani w sprawie świadkowie to osoby obce dla wnioskodawcy. Świadek H. W. (1) mieszkał w okresie objętym sporem od (...) roku do 1979 roku w J., tj. miejscowości w której mieszkał i pracował w gospodarstwie rolnym matki i babci skarżący, w odległości około 300 metrów od miejsca zamieszkania ubezpieczonego. Wskazane okoliczności dotyczą również świadka H. W. (2). Wskazani świadkowie co do zasady potwierdzili okoliczność pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym położonym w J. i w tym zakresie były zgodne z zeznaniami skarżącego. Z tego względu Sąd dał wiarę zeznaniom w tym zakresie.

Świadek M. P. pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...) w okresie od 1976 roku do 1993 roku na stanowisku montażysty konstrukcji żelbetonowych. Świadek pracował również z ubezpieczonym w Zakładach Usług (...). M., M. S. w Z. na stanowisku murarza. Świadek R. S. pozostawała w zatrudnieniu w (...) Przedsiębiorstwie (...) w okresie od 1982 roku do 1993 roku w charakterze montażysty rusztowań rurowych. Zeznał, że widywał się ze skarżącym prawie codziennie z uwagi na przebieg procesu budowy. Świadek bowiem zajmował się montażem konstrukcji rusztowań bezpośrednio po postawieniu płyt przez między innymi ubezpieczonego. Pracował również wspólnie ze skarżącym w Zakładach Usług (...). M., M. S. w Z.. Pozwala to w ocenie Sądu na przyjęcie wniosku, że świadkowie posiadają niezbędne wiadomości dotyczące okoliczności zatrudnienia ubezpieczonego co do zakresu jego obowiązków oraz warunków w jakich były wykonywane w okresach objętych sporem. Świadkowie zgodnie zeznali, że skarżący w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku montażysty zajmował się stawianiem płyt żelbetonowych, betonowaniem i szalowaniem oraz niekiedy murowaniem. Natomiast co do okresu zatrudnienia skarżącego w Zakładach Usług (...). M., M. S. w Z. świadkowie ponownie zgodnie zeznali, że na zajmowanym stanowisku murarza ubezpieczony zajmowała się szalunkami, pracami ciesielskimi, betoniarskimi, tynkowaniem, instalowaniem instalacji hydraulicznej, murowaniem jak również montażem płyt żelbetonowych. Nie wykonywał natomiast prac zbrojarskich. Wskazane zeznania są logiczne oraz wzajemnie się uzupełniają, wobec czego sąd uznał je za wiarygodne. Należy wskazać, że organ rentowy nie podniósł okoliczności, które mogłyby godzić w wiarygodność ich zeznań.

Powyższa ocena dotyczy również zeznań ubezpieczonego w zakresie poczynionych ustaleń co do pracy w gospodarstwie rolnym oraz w (...) (...). Sąd nie dał wiary natomiast zeznaniom ubezpieczonego co do faktycznego zakresu obowiązków wykonywanych na stanowisku murarza w Zakładach Usług (...). M., M. S. w Z.. Skarżący zeznał, że w okresie tego zatrudnienia pomimo formalnego powierzenia stanowiska murarza pracował jako montażysta konstrukcji żelbetonowych, podnosząc niejako na uzasadnienie okoliczność przejścia do pracy we wskazanym zakładzie z całą brygadą od poprzedniego pracodawcy. Tymczasem wskazani wyżej świadkowie R. S. i M. P. zeznali, że oprócz pracy przy montażu skarżący pracował również przy szalunkach, pracach ciesielskich, betoniarskich, tynkowaniu,

instalowaniu instalacji hydraulicznej i murowaniu. Z tego względu wynikająca z zeznań ubezpieczonego intencja przedstawienia ostatniego okresu zatrudnienia objętego sporem jako wyłącznie związanego ze świadczeniem pracy przy montażu płyt żelbetowych nie zasługuje na aprobatę.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił również w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie. Należy wskazać, że ustalenia w zakresie zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 4 marca 1975 roku do dnia 12 lipca 1975 roku w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) na stanowisku pomocnika w produkcji drewna, w oparciu o świadectwo pracy z dnia 4 sierpnia 1975 roku. Sąd nie znalazł usprawiedliwionych podstaw dla uwzględnienia argumentacji organu rentowego przytoczonej w zaskarżonej decyzji na potrzeby nieuwzględnienia wskazanego okresu zatrudnienia w ubezpieczeniowym stażu pracy. Sama okoliczność zamieszczenia niewątpliwie błędnej daty urodzenia skarżącego w świadectwie pracy nie może stanowić podstawy dla dokonania takiej oceny tego okresu na potrzeby ustalenia stażu ubezpieczeniowego jakiej dokonał organ rentowy. Należy bowiem wziąć pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, w tym zeznania skarżącego, z których wynika, że w okresie wykazanym w świadectwie pracy świadczył pracę. Nadto należy zwrócić uwagę na zakres błędu, który odnosi się wyłącznie do końcowej cyfry daty rocznej urodzenia ubezpieczonego. Wskazuje to wyłącznie na oczywistość omyłki pisarskiej przy redakcji treści świadectwa pracy, której ocena dokonana przez organ rentowy jawi się, przy uwzględnieniu obiektywnego braku możliwości jej korekty, jako nadmierny formalizm.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie E. F. nie jest zasadne i jako takie nie zasługuje na uwzględnienie.

Do okoliczności spornej, biorąc pod uwagę treść zaskarżonej decyzji, treść odwołania oraz składanych zeznań, należy możliwość uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia od dnia (...) roku do dnia 31 sierpnia 1979 roku, z wyłączeniem przypadających w tym okresie okresów zatrudnienia na podstawie stosunku pracy, jako okresu składkowego z uwagi na niespełnienie przez skarżącego warunku legitymowania się co najmniej 25 – letnim okresem kwalifikowanym jako okresy składkowe i nieskładkowe. Okolicznością sporną jest również możliwość zakwalifikowania okresów zatrudnienia ubezpieczonego w (...) (...) w C. od dnia 1 września 1979 roku do dnia 31 stycznia 1994 roku oraz w Zakładach Usług (...). M., M. S. w Z. od dnia 1 lutego 1994 roku do dnia 29 kwietnia 1997 roku, w łącznym wymiarze 17 lat, 7 miesięcy i 29 dni, jako pracy w szczególnych warunkach, celem ustalenia, w związku z nieuznaniem przez organ rentowy żadnego okresu zatrudnienia skarżącego jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, czy legitymuje się on 15 – letnim okresem tak kwalifikowanej pracy.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 b pkt 20 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748) – zwaną w dalej ustawą emerytalną, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego dla mężczyzn urodzonych po dniu 30 września 1953 co najmniej 67 lat. Ubezpieczony nie ukończył wyżej wymienionego wieku, zatem nie spełnia warunków niezbędnych do ustalenia mu prawa do emerytury w oparciu o powołany przepis.

Natomiast w myśl art. 46 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku, a przed dniem 1 stycznia 1969 roku będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż wskazany, jeżeli nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego i warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do dnia 31 grudnia 2008 roku. Przy czym wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których wymienionym osobom przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Według § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – zwanego

dalej rozporządzeniem Rady Ministrów, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. E. F. do dnia 31 grudnia 2008 roku nie osiągnął wymaganego przez cytowany przepis wieku emerytalnego, tj. 60 lat.

Jednakże zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepis art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Według przepisu § 3 rozporządzenia Rady Ministrów okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Natomiast przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jednocześnie przepis § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów stanowi, że właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Sumując powyższe, aby nabyć prawo do emerytury E. F. musiał spełnić łącznie następujące przesłanki:

- 1) osiągnąć obniżony do 60 lat wiek emerytalny;
- 2) nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego;
- 3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnić:
 - a) co najmniej 15 - letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz
 - b) staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Bezspornym jest, że ubezpieczony w dniu wydania zaskarżonej decyzji ukończył wymagane 60 lat oraz że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Odnosząc się do okoliczności spornej należy wskazać, że w rozpoznawanej sprawie zastosowanie znajduje art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5 - 7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Kwestia pracy w gospodarstwie rolnym na gruncie cytowanego przepisu była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym. W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 roku) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności. Po pierwsze wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Po drugie czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 roku, II UK 368/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 sierpnia 2012 roku, III AUa 59/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 sierpnia 2013 roku, III AUa 147/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 kwietnia 2013 roku, III AUa 212/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 września 2013 roku, III AUa 230/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 listopada 2013 roku, III AUa 238/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 października 2013 roku, III AUa 427/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 sierpnia 2013 roku, III AUa 461/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 września 2012 roku, III AUa 696/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013 roku, III AUa 860/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 lutego 2013 roku, III AUa 1059/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 grudnia 2012 roku, III AUa 1423/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lutego 2014 roku, III AUa 1451/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 31 lipca 2013 roku, III AUa 1513/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 czerwca 2013 roku, III AUa 1719/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 maja 2012 roku, III AUa 1916/11).

Nadto zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem uprawnionej jest uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym także wówczas, gdy praca ta faktycznie nie była codziennie wykonywana, lecz ubezpieczony gotów był tę pracę codziennie wykonywać w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, tj. był dyspozycyjny w tym zakresie. W praktyce oznacza to jednak konieczność zamieszkiwania wnioskodawcy co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego, co w rozpoznawanej sprawie miało miejsce.

W ustalonym stanie faktycznym ziściły się wszystkie z przytoczonych przesłanek w okresach od dnia (...) roku do dnia 3 marca 1975 roku, od dnia 13 lipca 1975 roku do dnia 22 stycznia 1976 roku, od dnia 1 lipca 1976 roku do dnia 13 lutego 1979 roku oraz od dnia 19 sierpnia 1979 roku do dnia 31 sierpnia 1979 roku. Należy również podnieść, że poczynione ustalenia usprawiedliwiają zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego również okres zatrudnienia skarżącego w Zakładach (...) od dnia 4 marca 1975 roku do dnia 12 lipca 1975 roku. Łączny wymiar okresów podlegających uwzględnieniu do wymaganego co najmniej 25 – letniego okresu okresów składkowych i nieskładkowych ustalony w rozpoznawanej sprawie wynosi 5 lat, 3 miesiące i 10 dni. Mając na uwadze uwzględniony przez organ rentowy wymiar wskazanego stażu o wartości 20 lat i 17 dni, należy uznać, że skarżący spełnił warunek legitymowania się co najmniej 25 – letnim stażem okresów składkowych i nieskładkowych.

Dokonując oceny drugiej okoliczności spornej, tj. czy wykonywaną przez ubezpieczonego pracę w okresach objętym sporem można zakwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach należy podkreślić, że ubezpieczony występując do organu emerytalnego o przyznanie świadczenia, nie przedłożył na okoliczność pracy w szczególnych warunkach

dokumentu wymaganego przez prawo, tj. świadectwa prac w szczególnych warunkach, co stanowiło dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji odmawiającej prawa do wnioskowanego świadczenia.

W ocenie Sądu taka sytuacja nie może dyskwalifikować możliwości ubezpieczonego ubiegania się o świadczenie emerytalne. Należy mieć bowiem na uwadze, że brak wystawienia świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie jest wystarczającą podstawą do przyjęcia, że pracownik nie wykonywał pracy w takich warunkach. Obowiązek sporządzenia dokumentacji w tym zakresie obciąża pracodawcę, w związku z czym wyciąganie wobec pracownika jakichkolwiek negatywnych konsekwencji braku jej sporządzenia, byłoby dla niego nazbyt krzywdzące. Należy mieć na uwadze fakt, że w postępowaniu sądowym nie znajdują zastosowania ograniczenia w zakresie dopuszczalnych źródeł dowodowych, ustanowione na potrzeby postępowania przed Zakładem, a wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. z 2011 roku, Nr 237, poz. 1412). Zasadniczym bowiem celem postępowania sądowego jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ułatwia to art. 473 k.p.c., który wprost stanowi, iż w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron.

Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., sygn. III UZP 6/84; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r., sygn. III UZP 48/84; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r., sygn. II UKN 186/97; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 29 stycznia 2013 r., sygn. III AUa 808/12). Z przedstawionym poglądem i wynikającymi z niego wnioskami Sąd Okręgowy w pełni się zgadza.

Nadto należy podnieść, że w sytuacji braku wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych z uwagi na jego niesporządzenie przez pracodawcę, sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia Rady Ministrów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 roku, sygn. III AUa 3113/08).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w którym Sąd oparł się na dokumentach znajdujących się w aktach Zakładu i osobowych skarżącego, jego zeznaniach złożonych w trybie art. 299 k.p.c. oraz zeznaniach świadków, pozwoliło ustalić w sposób pewny, że E. F. wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w czasie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w C. w okresie od dnia 1 września 1979 roku do dnia 31 stycznia 1994 roku, w wymiarze 14 lat i 5 miesięcy. Z poczynionych ustaleń wynika, że na stanowisku montażysty ubezpieczony pracował przy montażu żelbetowych płyt przy budowie 4 – piętrowych domów mieszkalnych, zajmując się wybijaniem przy wykorzystaniu 10 – kilowego młota, dziur w płytach w celu umieszczenia w nich tzw. montażówek, rozporów montażowych, przy wykorzystaniu których skręcano płyty do stropów. Ustalono nadto, że wykonywał również czynności związane z szalowaniem ułożonych z płyt stropów i betonowaniem przy zalewaniu wieńców. Prace związane z montażem płyt żelbetowych zajmowały około 70 - 80 % czasu pracy, a pozostały czas pracy ubezpieczonego wypełniały czynności betoniarskie. Wskazane czynności odpowiadają rodzajowi prac określonemu w wykazie A, dział V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, poz. 4 „Prace zbrojarskie i betoniarskie” oraz poz. 5 „prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów, na stanowiskach „betoniarza” i „montera konstrukcji żelbetowych i prefabrykowanych na wysokości”, wymienionych w wykazie A, dział V, poz. 4, pkt 3 i poz. 5, pkt 2 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MBiPMB Nr 3, poz. 6).

W tym miejscu należy wskazać, że okoliczność wykonywania przez pracownika w tym samym czasie (okresie) różnych rodzajów pracy w szczególnych warunkach, wymienionych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów, stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy, co miało miejsce w powyższym okresie, nie powoduje możliwości pozbawienia pracownika uprawnienia do zaliczenia tego okresu do zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganego do emerytury na podstawie art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy emerytalnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 roku, II UK 103/11).

Dodatkowo należy zauważyć, że dokonując powyższej kwalifikacji okresu objętego sporem jako okresu pracy w szczególnych warunkach, Sąd miał na uwadze, że na początku budowy skarżący uczestniczył również w oczyszczaniu terenu budowy, szalowaniu, zalewaniu ławy, stawianiu piwnicy, wieńców i stropów. Zdaniem Sądu wskazane czynności należało uznać za immanentne z procesem budowy związanym z montażem płyt żelbetonowych. Jako początkowe poprzedzały i umożliwiały rozpoczęcie pracy wykonywanych w warunkach szczególnych. Nadto przy dokonywaniu oceny charakteru prawnego okresu objętego sporem Sąd miał na uwadze również okoliczność, iż ubezpieczony zajmował się nadto murowaniem pod oknami, co zajmowało około 5 % dobowej normy czasu pracy. Ustalony wymiar czasu prac murarskich, zdaniem Sądu, w żadnej mierze nie wyłącza ziszczenia się we wskazanym okresie pracy warunku jej wykonywania w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy.

Należy nadto podkreślić, że Sąd w pełni aprobuje stanowisko Sądu Najwyższego, które nakazuje przy ustalaniu, czy praca wykonywana była w warunkach szczególnych, kierować się przede wszystkim rzeczywistym zakresem obowiązków, a nie nazwą stanowiska pracy (wyrok z dnia 19 maja 2011 roku, sygn. III UK 174/10, wyrok z dnia 9 marca 2010 roku, sygn. I UK 324/09; wyrok z dnia 8 czerwca 2011 roku, sygn. I UK 393/10). Nie ma zatem znaczenia fakt, że ubezpieczony formalnie miał powierzone stanowisko pracy, które nie zostało wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do odpowiedniego aktu resortowego skoro ustalono, że faktycznie świadczył on pracę zaliczaną do wykonywanych w szczególnych warunkach na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów.

Nie podlegał natomiast uwzględnieniu w stażu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia ubezpieczonego w Zakładach Usług (...).M., M. S. w Z. od dnia 1 lutego 1994 roku do dnia 29 kwietnia 1997 roku. Z poczynionych ustaleń wynika, że skarżący na zajmowanym stanowisku murarza zajmowała się szalunkami, pracami ciesielskimi, betoniarskimi, tynkowaniem, instalowaniem instalacji hydraulicznej, murowaniem jak również montażem płyt żelbetonowych. Nie wykonywał natomiast prac zbrojarskich. Zdaniem Sądu nie dają one podstawy do wyprowadzenia jednoznacznych wniosków co do tego w jakim wymiarze czasowym występowały w dobowej normie czasu pracy ubezpieczonego prace mogące być uznane za wykonywane w szczególnych warunkach. W konsekwencji poczynione ustalenia nie dawały pozytywnej odpowiedzi na pytanie o ziszczenie się w realiach sprawy zasadniczego warunku możliwości zakwalifikowania wskazanego okresu zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach, tj. świadczenia tak kwalifikowanej pracy w pełnym wymiarze czasu pracy. Okoliczności potwierdzających spełnienie tego warunku w rozpoznawanej sprawie skarżący nie udowodnił.

Powyższa ocena miała zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia z uwagi na to, że z poczynionych ustaleń wynika, że E. F. pomimo, że legitymuje się co najmniej 25 – letnim stażem okresów składkowych i nieskładkowych, ukończył (...)lat życia i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, to jednak nie spełnia warunku legitymowania się co najmniej 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, który w rozpoznawanej sprawie ustalono w wymiarze 14 lat i 5 miesięcy. Tym samym ubezpieczony nie spełnia łącznie wszystkich przesłanek do ustalenia mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach na podstawie przepisu art. 184 ustawy emerytalnej. W tej sytuacji nieuprawnionym byłoby przyznanie skarżącemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.